

Oglas, pripisana itd. tiskaju i ratuju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Nove .. predobjebo, oglase itd. Rađe se naputnicom ili poloznicom pošt. stedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručiva valja točno označiti ime, prezime i najbližu postu predobjektu.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravnici u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarnica, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Cekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve polovari“. Naroda poslovica.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja.

U nakladi tiskare Laginja i dr. u Poli ulica Giulia 1.

Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu.

Izbor odgođen!

Izbor zemaljskog zastupnika za treći izborni kotar grada Pule, koji se je imao obaviti dne 23. junija l. g. c. kr. namjestničtvu u Trstu odgodilo je na neizvjesno vrijeme i to radi malverzacije koje su počinili neki činovnici poreznog ureda time, što su Talijanima krivo službeno potvrdili, da nekoji talijanski (kamorini) izbornici plaćaju 20 K poreza, koje u istinu ne plaćaju, a s druge strane što su isto krivo službeno potvrdili, da neki hrvatski izbornici ne plaćaju 20 K, a u istinu plaćaju preko 20 K. Takovih krivih podataka ustanovljeno je za 78 izbornika, uslijed čega je Namjestničtvu moralo odgoditi izbor.

Sada će se cieli izborni operat na novo provesti, t. j. biti će sastavljene nove izborne listine i ponovno izložene kroz 14 dana radi reklamacija. Red je sada na našim izbornicima, da se na vrieme pobrinu te budu unešeni u listine.

Javit će se pak na vrieme, kada se to zbude.

Iz carevinskog vjeća.

U Beču, dne 14. junija 1912.

Grožnje vlade.

U ponedjeljak pozvao je ministar unutarnjih posala barun Heinold, kao zamjenik bolesnoga ministra predsjednika grofa Stürgkh na konferenciju načelnike svih klubova carevinskog vjeća i načelnike vojnoga i proračunskega odbora. Na toj je konferenciji izjavio ministar prisutnim, da

se mora do kraja mjeseca riešiti obrambena osnova i privremeni proračun i to prije obrambenu osnovu i zatim tek proračun. Ova je vladina izjava učinjena takvim načinom i u takvoj formi, da su ju svi prisutni tako razumjeli, da se državni sabor mora podržati vladinom zahtjevu ili da će biti određen. U posljednjem slučaju vlada bi svoje zahtjeve provela putem zloglasnog § 14. ili bi se poslužila takvom nasiljem kao ugarska vlada.

Vladine stranke ili stranke većine, zaključile su odmah iza toga, da će se poskoriti zahtjevu vlade i to, kako izjavise naknadno, radi toga, da ne daju vlasti priliku, da se posuzi za provedenje svojih osnova neustavnim sredstvima. Za vladinim strankama povedoće se i druge manje stranke izuzam socijaldemokrata, dalmatinčki Hrvati, liberalnih Talijana i Rusina ili kako se oni zovu Ukrainera. Ovi posljednji zaključiće najodlučniju obstrukciju proti svim vladinim osnovama zbog toga, što im vlada neće da privoli na ustrojenje rusinskog sveučilišta u Lavovu. Tu su obstrukciju tjerali, kako će mo kasnije čuti, skoro do skrajnosti.

Razprava o činovničkoj pragmatelj.
U sjednici od ponedjeljka slijedio je nastavak razprave o činovničkoj pragmatelji, i to napose o dužnostima i pravima činovnika. Sva je razprava tekla više manje pod dojmom poznate izjave ministra unutarnjih posala baruna Heinolda, koji je stavio takorekuć nož pod vrat parlamentu: ili — ili.

Tako se je na tu izjavu osvrnuo glavni govornik njem.-kršćanske stranke zast. Kemetter, koji je rekao, da u ime svoje stranke mora pozaliti način, kako vlada od parlamenta zahtjeva rješenje obrambene reforme. Nadalje izjavljuje, da će njegova stranka obzirom na to, što je obrambena reforma životno pitanje monarkije, istu sa svoje strane propusiti, ali ne zato, što to vlada jučernšnjom izjavom pod prikritom grožnjom absolutizma za-

htjeva, nego pored toga. Ujedno izjavljuje, da se vlada, koja bi absolutističkim putem riešila obrambenu reformu, ne bi smjela više pokazati pred parlamentom.

Većina paragrafa je primljeno u obliku kako ga je predložio odnosni posebni odbor. Paragrf. 31. u držanju činovnika u službi i van službe primljen je u formi, kako je vlada predložila, da se naime činovnike ne smije smetati u vršenju njihovih državničkih dužnosti.

Prešlo se zatim na treću grupu službene pragmatike.

Upit na predsjednika.

Na koncu sjednice upravlja zastupnik Neuma u upit na predsjednika, da li mu je poznato, da prema novom civilnom postupniku, primljenom u budimpeštaškom parlamentu, osude austrijskih sudova ne imaju pravovaljanost u Ugarskoj? Ujedno traži, da bi predsjednik obavijestio o tome austrijskog ministra pravosudja i tražio od njega, da i za Austriju uvede reciprocitetnu vrednost.

U slijedećim dvim sjednicama razpravljene su ostale skupine činovničke pragmatike i tako je čitava osnova rješena — izuzam dodatka o državnim poslužnicima, o čemu se posebice razpravila.

U nastavku sjednice uzima riječ slovenski zastupnik dr. Ribat. On veli, da se čudi, da se zastupnici stranaka većine sada na jednom opiru vodstvu vlade i njihovim zahtjevima. Dosele su te stranke većine vazda se tužile, da nema vlade, koja bi stranke većine vodila. Sada je došla jedna vlada, koja ih hoće da vodi i koja im hoće da zapovjeda, a sad su te iste stranke većine uvredjene u svojoj političkoj samostalnosti. Južni Slaveni nemaju razloga da se angažuju za zajedničku vojsku, ali će oni ipak tako postupati te neće rješenju zakonske osnove o vojnim reformama slaviti nikakvih zapreka.

Odgovor ministra pravosudja.

Na koncu sjednice ministar pravosudja dr. pl. Hohenburger odgovara na inter-

pelaciju zastupnika dra Neumannu i drugovlade glede ustanova o ovrh u Ugarskoj, kojom se nanosi šteta austrijskoj trgovini i industriji. Ministar veli, da će vlada gledati da posebnim uzajamnim sporazumom obiju vlada zaštiti austrijske industrijalce i trgovce i da će, ako se bude ukazala potreba, preinaci i neke ustanove austrijskog ovršnog prava.

Rusinska obstrukcija.

Rusinski zastupnici iz Galicije i Bukovine, kojih imade u državnom saboru ukupno 30, vode proti svim vladinim osnovama u parlamentu odlučenu opoziciju. Između se osobito oni, koji sami sebe krste Ukrainerima, i koji ne će da priznavaju svojih drugova pod imenom Sturorusa.

Ukraineri napeli su osobito u zadnje doba sve svoje sile, nebi li je sadašnjeg težkog vladinog položaja izposlovali za se koli od vlasti toli da Poljska privolu za ustrojenje rusinskog sveučilišta u Lavovu. Njihovi susuznjaci Poljaci ne protive se toliko rusinskoj težnji za sveučilištem, koliko njihovom zahlevu, da bude to sveučilište u Lavovu, gdje postoji već 300 godina poljsko sveučilište.

Vlada se je dokle našla u velikoj neprilici, jer kad bi i htjela pristati na rusinsko sveučilište, protive se Poljaci, da bi to sveučilište bilo u Lavovu. Vlada se puko ne smije zamjeriti Poljacima, koji su njezinim glavnim stupom, kao što bilo u vječi i svakoj vlasti,

Rusini videći, da ne mogu mirnim i redovitim putem doći do svog sveučilišta u Lavovu, dati su se, kako rekimo, u odlučnu borbu proti vlasti.

Obstruirali su ponajprije njezine osnove u zastupničkoj kući, a onda prenesuće tu borbu u dva najvažnija odbora t. j. u proračunski i obrambeni ili vojnički. Njihovi članovi držali su u tim odborima veoma dugacke govore, da tako zapriete redovito postavljanje tih odbora.

Posljednjih dana bacile se so na obrambeni odbor, u kojima se razpravlja nova

tom i tvrdom cestom što vodi iz Rieke u Karlovac. Čudesan dječko: u turbici mu tek kora suha hijeba, a u srcu sve naše bogatstvo: — Istra naša. U tako malenom srcu, u tako sićušnoj posudici — toliko bogatstvo! A ipak se moglo desiti, da nam je kakva nenadana nezgoda, kakav nemili sušuretaj, čijagod zla ruka skrila tu dragocjenu posudicu — i Hrvatsku za uvječnila ova naše ljipe Istra!

Ali dobri duh našeg naroda bio je nad onim sitnim i krhkim životom, on ga je čuvao od kasnije posasti, on ga je obranio od mnogih i teških nepogoda, kao i od studenih noći, što ih je siromah probudio na tvrdim klupama goričkog perivoja.

Devetnasti vječ sa svim svojim sudobnošćim dogadjajima, promjenama i katastrofama prohodao je i vrh njegove glave. Junacki čini, zanosne godine narodnog preporeda, velike nade, neodoljiva čestica za slobodom otacbine — sve je to

skom saboru dovršeno Talijanima, da tko spava još nije umro; tko spava, taj da će se probudit. A od tada je mnogo seosko zvono od radosti zajecalo, javljajući biskopov dolazak. I naš bezpravni, omalovanjeni, zlostavljeni čovjek izlazio bi mu u susret, padao pred njim na koljenja, nagnuo svoju tužnu glavu pod svetu njezino ruku, koja se je nad njim dizala sasivajući nad njih nebeski blagoslov. I slušao je naš nevoljni čovjek dobre i blage riječi, upute, pouke i utjeha. I dok bi Dobrila govorio, s otijem bi našeg patnika padala mrena, sa srca ledena kora, a mukotrpno bi mu se lice vedrilo i svijetlio.

A kada je tako naš Otac nasijao ovu svoju nesretnu rođenu zemlju dobrim sjemenom, zaklopile mu se one njegove unorne i mile oči. Posljednje su mu riječi bili:

Daj mi Bože, da budem i na nebuh među Hrvatima!

vojnička reforma ili novi obrambeni zakon. Rusinski zaštitnici govorili su u sjednici od četvrtak 4 do 5 sati pojedine, dok je njihov glavni govornik dr. Bačinski govorio od 11 i pol sati u četvrtak na veću skoro do 12 sati u petak o pođine, govorio je neprstano preko 13 sati. Prešao je jer su mu to lječnici savjetovali i jer je nedjutim med vladom i njegovom strankom došlo do nekog sporazumjenja. Vlad je naime obećala zadovoljiti im koliko njoj bude moguće sa privolom Poljaka. I tako je za sada odstranjena Rusinska obstrukcija te će vojni odbor moći na vrieme svršiti svoj posao.

Naše potrebe.

Preveć i premalo vode.

(Vidi broj od 13. juna.)

Onaj pogovor između odbora planinskih i primorskih krajeva i ministra javnih radnja, o kojem smo pisali u zadnjem broju „Naše Sloge“, bio je dne 31. maja a ne dne 21., kako je pogrešno tiskano. Četvrti gospodin od strane vlade bio je viši gradjevni savjetnik Polt.

Kad je red došao na Istru, dr. Laginja, izjavio je u kratko, da želi što na pogovoru nema zemaljskog kapetana dra Rizzi i ne zna, je li zemaljski odbor za Istru već podnesao pisani program o potrebljima Istre, i ako je to učinjeno, ne zna koji je sadržaj tom programu. Zato on drži potrebito, da predlaže kratku pismenu spomenicu, što i kako bi se po njegovoj misli moralno Istri osigurati prigodom zakona o trošku za kanale i druge velike vodne radnje u gornjim stranama. Po dogovoru sa predsednikom kluba, kojemu pripada, drom Šustersićem, spominje, da se taj program ima smatrali u pogledu Istre kao stvar cijelog hrvatsko-slovenoga kluba.

Ta pismena izjava glasi ovako:

I. Autonomni faktori u pokrajini ne djeluju uspješno, jer se većina sabora i zemaljskog odbora opire pravu porabe jezika većine naroda; već zato je neophodno potrebito, da se država zaume i poradi veće u pogledu vodo-gospodarstvenom.

II. Običajna sredstva, kojim u to ime razpolaze ministarstvo putarnih poslova, jesu na svaki način nedostatna za udovoljenje potreba naroda u tom pogledu, osim u naroda seljačkoga.

III. U Istri ne može biti govor u vodnim cestama (kanalima). Žrtve, koje će sva država, dakle i ova pokrajina, imati da podnese za izgradnju kanala i uređenje ricka sjevernih pokrajina, treba da u korist Istre bude odskodnjeno tim, da se providi vode i da se uredi bujice (nagle potoci), pri čemu se ne bi smjelo zabora-

viti na manje prezide gdje su drage (jare, uvale među dva briega).

IV. Poglavit bi se imalo izvesti sljedeće i sljedećim redom:

a) Mjesta provida vode na selima, načelno troškom države.

Taj je zakon utemeljen u uvodno spomenutom razlogu i u tom, što su seoski krajevi Istra bili tekom godina zapušteni pak su seoske obci osromašile. U mnogo krajeva imu se pripisati pomjanjivanje pitke vrde, ako se redom svake godine, osobito u ljetno doba pojavljuju bolesti, kaša griza, tifus i slične.

Već sada bezuzvjetno je potrebito, da se pri melioracionom uredju u Trstu isdašno poveti broj tehničkog osoblja, u svrhu, da se brzo mogu sastavljati načrti i troškovnici za manje vodoshbrane, vodovode i kake na napoj životinji.

b) Imu se dignuti voda od vranskog jezera na otoku Cresu na način, da cieli doljni i srednji dio otoka sa gradom Cresom, pak otok Lošinj, providi vodom za ljudi, za životinje i za natapljanje. To se obzirom na množinu vode i na položaj zemlje tehnički dade izvesti i nije finansijski nemoguće uz pomoć sredstvima, kojima razpolazu ministarstva putarnih poslova i poljoprivrede.

c) Imu se isdašno pripomoti občinama Volosko-Opatija, Veprinac i Lovran, za koje je kupljen „Quarner“ vodovod i za pojačanje istoga gorskim vrelom iz Malečice (občina Boljun Vranja), što se je baš nedavno počelo raditi.

Tun bi za neko vrieme ciela naša Riviera dostatno bila obeskrbljena vodom iz gorskih vrela najbolje vrsti.

d) Za daljnju budućnost spomenute okolice treba, namjesta vrlo nestalnog projekta vodovoda iz državne šume „Diktova“, uzeti u obzir dobar vrela Bisterca (Istarska Bistrica) i dovod istoga (pošto Trst već ne računa na onu vodu), sve do Matulja i napred do kamenika u Preluki. Tim bi se dobilo veliki umjetni slap i znamenita kretna sila za industrijalnu i obrtnu poduzeća svake vrsti.

Vodovod iz Bisterca bio bi tim lagiji, što bi se cieve mogle voditi po cesti Bistica-Rieka, ili uza željeznicu Trnovo-Rieka, a tamo ujek ide sladko na niže. Samo na jednoj točki imala bi se svladati proljetna krajčim prokopom.

V. Pri providbi voda u Istri treba se držati načela, koje se je već pokazalo vrlo praktičnim, da se naime za mjestne providbe voda traži u jamah (takozvane fojbe).

Izdašna pomoć od strane države za istraživanja u tom smjeru i naprave za dizanje vode, isplatića bi se obilato.

Duša nam govori, da ga je Višnji uslijeo. Ali je i nama ostao blizu. On je s nama i u nama. U svojim srcima nosimo mi njega, našega neumrloga biskupa i nosidemo ga do veka. A i ova držbina skupština, koja je također odraz njegove velike duše, pridružuje se sa zanosom divnom potku, što ga je dne 16. travnja ove godine čitava Istra oduša u zivjezdama: „Slava i dika istarskemu Ocu — neumrlomu biskupu Jurju Dobrilu!“

U svim držbinim školama proslavila se stogodišnjica našeg velikog prepoditelja. Zahvalna mu Istra sprema u skromni spomenik, ali mi bismo se sa svim tim slabu odustili njegovoj uspomeni, kad ne bismo nastojali, da složnim silama nastavimo njegov rad u našem narodu. U tome mora da prednjači ova naša Družba. Ona je sebi uzeza za program svetu biskupovu osobu, njegov život, njegove velike misli. Biskupov duh bio nam je do sada vodičem u našem radu, a tako treba da ostane i unaprijed. Lanjske nas je godine, možemo reći u oči proslave Dobriline stogodišnjice — nepreslanu zaokupljala misao, kako da mi sto-

Tako je glavne potrebe glede provedbe vode za Istru pobriložio i predao ministarstvu javnih radnja naš zastupnik.

Ništa od onoga što je na napomenu nije nemoguće ni preljerano. A što je spomenuto u prom redu potrebe seoskih naroda, to je njegova dužnost i baš tako bi i vlasta moralna postupati, da u prvom redu pomogni za selu, jer gradovi se od njih tute i više je na okupu ljudi u građevima, pak laglje dodaju do vode. Eto danas već se ne mogu tužiti ni Pula, ni Pazin, ni Rovinj, ni Poreč, a u zadnje dobu kažu, da je i Umag našao dobra i dostatnu vodu.

Preporučamo našemu narodu, neka ne daju oblastima mira. Gdje god je potreba vode, gdje god je prilika izpeljati je iz višeg, ili tražiti ju u jami, za svaki takav priliku neka se naše občine, a u onih gdje smo još poklopljeni pod talijansku zapovijed, neka se naši župani seoskih občina, župni uredi, škole, makar i pojedina selja obrate na Numjestrčtvu u Trstu, neka ukratko izkažu potrebu i prilike i neka pitaču, da se od melioracionog ureda posalje mjernik, koji bi učinio načrte i troškovnike potrebite za svaki takav posao.

Bez toga i bez pisane odluke, da su občine, selja ili pojedinci pripravljeni od svoje strane budi koliko nositi troška, barem vožnje i što bi mogla raba izraditi —, bez toga, kažem, nije ni dobraga početka a kamo li koristne zavrhe.

Koj bi se čovjek izvalio na uznak i čekao, da mu dodje pomoć bez ikakova njegovog truda, taj bi mogao i od glada umrijeti, a prosi bože i pravo bi mu bilo. Samo oni, koji se brinu i pomažu, koliko mogu, imaju pravo na izdašnije pomoći od pokrajine i od države.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Neđuvena lojavština. Kod svakih izbora u občine talijanske kamora ne može propustiti a da ne počini svakojakih nezakonitosti i nepodobština. Tako je i sada za izbor zastupnika u gradu Puli poduzeta nešto, što graniči sa prostim zločinom, kog su kamorri pomogli učiniti neki kamoraški činovnici na ovdješnjem poreznom uredu. Konstatiralo se je naime na c. kr. kot. poglavarsvju, da su ti porezni činovnici (valjda renegati Tomich i Percović) potvrdili službeno talijanskoj kamori, da 40 talijanskih izbornika, koje je kamorra reklamirala za upis u listine plaćaju preko 20 K poreza, dok u istinu neki plaćaju ispod 20 K, a neki nikakog poreza; nadalje potvrdili su ti porezni činovnici kamorri za 18 hrvatskih iz-

boraca prilike u dotičnim mjestima, razdor, neuglasice, neprijateljstva itd. Sve nas to izpuna prevelikom žalosti. Naša je družba od prvoga svoga početka stajala nad strankama. Sav je ojezin ponos bio u tome, da je pod svoju zastavu mogla okupiti ljudje najraznijih misljenja. A to se događa i danas. Mogli bismo iznijeti davnih prijatelja bliženja i bratske snošljivosti, a sve u ime naše Družbe. Naša je družba djelo svih Hrvata. Njegovom napredku doprinose svi, kojima je milo hrvatsko ime i koji hoće, da Istra bude i ostane sastavni dio hrvatske domovine. Ne vjerujemo, da bi se na svetu mogla naći dva Hrvata, ma kako oprečno bilo njihovo misljenje, a da ih ta misao ne bi složila. Zato joj jedanput polazemo na sreću članovima naših nemernih podružnica, da se okupe, da se sastanu i da barem jedanput u godini dodaju jedni s drugima u bratski dobitaj, da se porazgovore o našoj Družbi i da potrade šlogod za dobro našega zapuštenoga naroda u I-tri.

(Nastavak sledi.)

bornika, da ne plaćaju 20 K poreza, dok uistinu plaća svaki od tih preko 20 K; u tomu još potvrdili su ti porezni činovnici službeno c. kr. kot. poglavarsvju u Puli, kuo oblasti za rjesavanje reklama, za 20 hrvatskih izbornika, koje je naša stranka reklamirala za upis u listine, da ne plaćaju 20 K poreza, dok uistinu plaćaju preko 20 K, dapače jedan od tih plaća preko 200 K a tri svaki preko 100 K.

To su sve suhe činjenice, nakon novih izvida službeno utvrđene sa strane c. kr. kotarskog poglavarsvta u Puli. Radi tih službenih malverzacija bilo je c. kr. načelnstvo primorano odgoditi izbore, kako to javljamo na čelu lista.

Zaplenjeno.

Kamorra našla kandidata. Prošle su bote imala je kamorra sastanak da proglasi kandidata za predstojeći izbor zem. zastupnika u trećem kotaru grada Pule. Po pisanju kamoraškog organela, ovog puta se kamorra sakrila i zaklonila za ledja „giovinota“, koji su sazvah sastanak za proglašenje kandidata. No to je kamoraška sinta, koja zablaćena tatbinom i prevarom na občini ne usudjuje se izći na izbore pod svojom štimom. Nu sakrivala se kamora kako mu drago, mi znamo, da su giovinotti puljski bili uvek najčvršći podnožak kamore, a još k tome je konstatirano, da je kamorra podržavala i plaćala to giovinotte jedino ukradjenim novecem sa puljske občine i kojekakve dangube namjestala na kamorašku manjardinu — občinu Pula.

Predsjedao je toj kamoraškoj skupštini stari njezin i možda najfanatičniji vodja dr. Albanese. Ipak je najsmješnije to, da ni kamorra ni giovinotti nisu mogli naći između sebe kandidata, već su morali posegnuti za jednog hrvatskog odrodom iz Dalmacije, po imenu dr. Giorgio Antichievich (Gjuro Antičević), koji je lječnik u ovdješnjoj pokrajinskoj bolnici. I ovim pokazaše istarski Talijani, kako moraju

posegnuti za fanatičnim hrvatskim odredima, renegatima najgusnije sorte, ako hoće podržavati svoje umjetno talijanstvo. Tako je puljskom kamorom služio negda stasačom renegat dr. Stanić, notar, pok. dr. Bolmarcich, liečnik i sada još viđeno služi dr. Chersich (Krsić ili bolje Hrčić) na zemaljskom odboru. Takovu osobu izabrala je kamora i sada u osobi dr. Antichievicha. Što je pak taj Antichievich? Ništa drugo nego jedan od najfanatičnijih Talijana (inače nebi bio izred) koga ubrajaju dapače u radikalce, otvoreni irentiste.

To je doduše po navadnom sistemu istarskih Talijana, da renegati moraju skupu plaćati sinekure na koje ih je namjestila talijanska kamora. Ti renegati moraju biti najodurniji neprijatelji našega i svojega naroda, moraju najgadnije gnjositi i mazati hrvatsko majčino mleko kog su djelotvorno sisali. Takvi renegati moraju se pretvoriti u pravoga skota ako hoće imati povjerenje kamorre. Takova čovjeka usudjuju se predstaviti poštenu izboricima.

Kamorashi izlitiču osobito liečničko znanje svog Antichievicha? Pa kakvo? Zar je dr. Antichievic pozobao svu liečničku znanost; kako može pametnom i postenom čovjeku imponirati problematicko znanje jednog renegata? Dr. Antichievich nije ništa drugo nego jedna umišljena veličina, koju su mu raznesli talijanski čarlatani i komedijasti sajmistveni bubenjem.

Za čovjeka takovog karaktera, za jednog fanatičnog izroda hrvatskog roda i jezika, ne smije ni jedan pošteni izbornik dati svoj glas, te bi svakom od nas morao postati crn obraz, kad bi i jedan glas od naših pao za Antichievicha. Za izrade i robeve talijanske neku glasuju gnjosni odredi i lukeški kamorashi a ne pošteni ljudi. A kad budu puljske strilherice imale pravo glasa, neka onda one biraju Antichievicha svojim zastupnikom.

Novi dušobrižnici zemaljske bolnice. Na mjesto dosadašnjeg dušobrižnika zemaljske bolnice u Puli veleč. g. Zobec a., koji je posao u mirovinu, imenovan je veleč. g. Maghet. To imenovanje uzstupilo je osobitom brzinom i čudnim prilikama. Veleč. Maghet je nečak biskupa Flappa, a bio je do nastupa svoje nove službe kurat ratne mornarice. G. Maghet je morao izstupiti iz službe ratne mornarice (ako reč da nije, kazat ćemo tada mi, kako i zašto je morao izstupiti). Uslijed toga naravno je, da je g. Maghet kao mlad i zdrav čovjek morao peći u nekakvu župu. Ali eto slučajno (!) se izpraznilo mjesto u pokrajinskoj bolnici i g. Maghet bio tako sretan, da je odmah tamo namješten i imenovan. Mi proti tomu i menjanju baš nebi imali što prigovorili, jer g. Maghet pozna dobro hrvatski jezik, ali nam se nadaju sumnja, da li nismo mi u Puli žrtva tog imenovanja. Mi naime sumnijamo, da je biskup Flapp za to imenovanje svog nečaka, kompenzirao kamorase na istarskoj junti time, što je uskratio u puljskoj crkvi za nas Slavene hrvatske propovjedi i nauk katoličke vjere u hrvatskom jeziku.

I to će biti jedan razlog Vašoj uzkrati eklecenco Flappe, a ne da Hrvati u Puli imaju "prevelike zahtjeve" (tako ste se fino izuzili nedavno na Labinstini), i ne da se je jedan od deputacija u Puli pred Vatrom nepristojno ponio (tako ste izvoljeli lagati u svojoj biskupskoj časti — ibidem).

Dražba zakupa lova. 26. juna o. g. stavili su se kod kol. poglavarskoga u Puli na dražbu občinska lovista u Barbanu, Vodnjalu, Sv. Vincencu i Balu za vrijeme od 6 godina. Izključna cijena za barbančki lov je 250 K., za vodnjanski 400 K., za svetovljenički 100 K. i balski K. 65 K.

Lošinjski kotar:

Sprovod zastupnika Šimo Kv. Kozulja. Prošle srijede predstavio smrte ostanke nezaboravnog prvaka materi zemlji. Tom je prilikom najbolje izbilo, što je Simoneta bio svome rodnomu mjestu. Takova sprovoda davno nije bilo u Lošinju, ociti znak, da je pokojnik bio občeve omiljena osoba u gradu. Punim pravom možemo ustvrditi, da je sve, što je u gradu boljeg izkazalo posljednju počast pokojniku, kome u našoj sredini nemrajava. Sprovod je vodio prečasni gradski župnik uz asistenciju svih dušobrižnika obiju Lošinju, te župnika Suska i Čunskoga. Kod sprovoda je bila u podpunom broju mjestna politička oblast, kao i sve ostale državne oblasti. Naučičari zajedno sa svojim profesorskim zborom, naša družbina škola, nastavni tečaj i zabaviste uz svoje učiteljstvo te brojni pokojnikovi stovatelji. Obliznja mjeseta Vel. Lošinj, Susak, Čunski, Nerezine kao i Istarska Sveza u Puli, bila su zastupana po svojim občinicima osobno.

Drugim našim ljudima i korpo acijama nije bilo moguće pristupiti osobama i u sprovodu radi slabili parobrodskih sveza, ali se dadeo zastupali: "Političko društvo za Istru", "Družba", "Klub hrv.-stov. zastupnika", "Posuđnjica" Pula, občina Baška, Punat te vanjske občine otoka Cresa.

Glinta provinciale delegirala je mjesnog načelnika i zastupnika g. Nicolich-a da je zastupa, ali on jednostavno nije prišao. Na odar je položeno dvanaest vjenčanica od strane pokojnikovih stovatelja, a svoje saučeće izražile brojčano prezbiskup Mahnić, dr. Stanger, Spinčić, Mandić i dr. Laginja, dr. Kurelić, dr. Trinajstić, zast. Andrijević, dr. Zuceon, župnik Milivođe Baška, Žic Punat, Krivičić Unije, dr. Červar, dr. Antončić i mnogi drugi. Sve je to doprinjelo, da je žablobna povorka bila upravo impozantna, a kada god je prolazila, opažala se občeva žalost za milin pokojnikom.

U crkvi su se pjevale svečane zadužnice, a sama crkva bila je previta u erminu i električno razsvijetljena. Svi učesnici odpratiše odathli lics do groba, gdje ga prečastni župnik ponovno blagoslovio a kad crkvena funkcija bijaše gotova, nije je drugo vidio nego suze u očima. Odmah u sprovodu držao je žablobno slovo vel. kapelan Mračković u prostorijama "Hrv. Čitaonica", jer je to i onako bio za našu stranku dan občeve žalosti.

Nećemo sada izićati, što je vel. Mračković kazao o pokojniku, pošto će nam postaviti, da se drugom zgodom zabavimo pokojnikovom osobom, a da sasjedimo u grolu bezocene laži nekojih dopisnika iz protivnog tabora u "Il Piccolo" te kličemo: "Slava Šimi Kv. Kozulju!"

Družarno podpore u lošinjskom poljoprivrednom kotaru. U posljednjem broju donili smo članak pod tim naslovom, te u njem izvestili, što sve se ima državnom podporom u Lošinskome kotaru radići, i kako se ima kod toga postupati. Rekli smo kako ćemo voditi brigu za radnje i radnike i tko će podkrala pogreška tim sto su izpuštena dva rječa. Odnosna riječka ima glasiti doslovno ovako: "Koliko smo obvezljeni brigu za radnje i radnike voditi i občinski načelnici ili njihovi zamjenici i dušobrižnici." Dakle predstavnici občinske i dušobrižnike vlasti. Nužno je da sudjeluju jedni i drugi, da ne bude prigovora s nijedne strane na pristranost i la komost pojedinih organa. Novce je država dala radi bledie, radi siromaštva, pa se mora nastojati, da novce i zbilja siromađi dobitju. Na to pazili je i dužnost zdušnih predstavnika občine i predstavnika crkve. Kad bi jedni ili drugi opazili, da se krivo radi, nek sa pritute e. kr. kol. poglavaru svemu i nek otvoreno daju u javnost.

Voloski kotar:

Kot bolesnička blagajna u Voloskom. U nedjelju dne 23. o. m. u 10 sati do podne obdržavat će se u "Nar. Domu" u Voloskom glavna ovogodišnja skupština kot. bolesničke blagajne. Na toj će se skupštini izvestiti delegatima o društvenim poslovima u prošloj godini.

Rezisionalni ili nadzorni će odbor izvestiti o pregledanju raduna i o svemu onom, što mu je dužnost. Toma će se prigodom moći svaki delegat osvjeđeniti, je li se dobro ili zlo poslovalo, gdje se nije eventualno dobro postupalo, koji je tomu uzrok itd. Dužnost je dačke upravog a i nadzornog odbora, da točno i istinato o svemu na skupštini izvesti, a dužnost je potom svakoga delegata, da dobro pazi na to, pak da pita za rajašnjenje, ako što nije razumio, a zatim da odobri ono što je za odobriti, a ne odobriti ono, što ne smije i ne moru odobriti.

Iza toga provesti će se izbor novog upravnog odbora. Kod toga neka dobro paze i legati, koga će izabrat u te odbore. Neka se prije dogovore sa svojim izbornicima, koga bi oni rade, da ih bude u odborima, ali neka uvjek imaju na umu, da postave ljudi pametne, razumne, poštene a k tomu još ljudi, koji imaju vremena i volje, da se za ovu radnju stvaraju i skrbu.

Poslije izbora novih odbora moći će svaki delegat postaviti predlog kakav želi on i njegovi izbornici. Moći će tom prigodom pitati za ono, što želi znati; moći će zahtijevati da se sto promjeni, ako je to potrebno. Uopće moći će delegati kod točke iznesti pred skupštinu ono, što im je na srcu i što žele oni i njihovi izbornici.

Neka dakle svi delegati, koji su dne 2. o. m. onako sjajno bili izabrani, dodaju na glavnu skupštinu i neka podupno izpone svoju dužnost i izkupe povjerenje, koje su izbornici u njih postavili.

Jedan delegat.

Slovensko potporno i izobraževalno društvo u Opatiji osnovalo se je pred nekoliko mjeseci i u kratko vrijeme svoga obstanka sakupilo u svoje kolu gotovo sve što je svjesnjega slovenskoga življa u Voloskom-Opatiji. Društvo imade svoje ljepe i na zgodnom mjestu smijesteno prostorije, sa ljepom čitaonicom, gdje se danonice sastaju članovi svake vrsti i staleža.

Ovo je društvo priredilo prošle nedjelje svoj prvi izlet sa brzim salonskim parobromom austro-hrvatskog parobrodarskog društva "Slavija" u Bašku.

Izlet je taj podpuno uspio, jer je broj izletnika bio nad svako očekivanje, raznolikost izletnika bilo je na putu i u Bašku izvanredno. Cestitamo braću Slovencima i želimo im najsjajniji uspjeh.

Pučka knjižnica u Voloskom, koja se nalazi u prostorijama čitaonice "Bratimstvo" (Nar. Dom, I. kat), imala je koncem mjeseca maja 89 članova i to 59 ženskih a 40 muških.

U ovom mjesecu ponarao je broj članova za 8 novih i to 5 muških i 3 ženske.

Od ovih 89 članova izposudilo je u mjesecu maja 54 čitaonice 122 knjige.

Čitaoci bijuši većinom mladići i djevojke od 12 do 30 godina.

Knjižnica je otvorena svake nedjelje od 9 i pol do 11 sati, a za svaku se knjigu plaća 4 slika. Svalko može dobiti knjigu na čitanje, ako se upiše u knjižnicu kao član i za to plati 10 slika.

Knjničar.

Hrvatska glazba u Lovranu. Pred godinu dana potakoše nekoji rodoljubi u Lovranu misao, da bi se tamo ustanovila jedna hrvatska glazba na uzak tamošnjoj talijanskoj glazbi a ujedno i na probudioj onoga naroda. Misao je ta našla u prvom svojem početku na neko malo

nepovjerenje. Činilo se naime, da se u Lovranu neće moći naći ni ljudi, koji će htjeti učiti glazbu niti koji će plaćati. A i brzo se prevarile oni, koji su ovako bili mislili.

Društvo se naime ustanovilo te krasno napredje. Imadu sada iznad 150 članova a glazbara kolikogod je potrebito.

Naslo se vrstnog kapelnika, koji je postigao u ovo kratko doba krasnih uspjeha. Već je glazba nekoliko puta nastupila javno na veliko udruživanje naroda. Par je puta glazba svirata u Medveđi, gdje se je sakupilo na stotine ludi, koji su uživali slušajući razne narodne poputnice.

Prije je nedjelje otišla glazba u Mosteniku dragu, gdje je svojim sviranjem pobudila veliko zanimanje i odobravanje. Dražani se nisu mogli načuditi, da Lovranci imadu nešto takovoga. To je i u narodnom smislu koristilo, pa će dobro biti, ako glazba još koji put ovakav izlet učini.

Cajemo, da se za buduću nedjelju spremi svečano otvorenje te hrvatske glazbe, kojom će prigodom u Lovranu omladina prirediti veliku narodnu svečanost. Sakupil će se tega dana u Lovranu sve što ima našega naroda u onim stranama. Tako valja, živili Lovranci.

Iz Voloskog Opatiјe. Budući se primabljava dan velike Sveslavenke Sokolske svečanosti, koja će se obdržavati u Pragu, dne 29. o. m., pozivaju se ona braća iz Istre, koja kame kod gori spomenute svečanosti sudjelovati, da se *odmah* nismo ili pismeno prijavite kod podpisane Sokolske Zupe, a da im se na vrieme uzimogne priskrbiti propisane legitimacije za putovanje vlakom. Ona braća, koja ne bude obstrukovana sa propisanom legitimacijom, neće imati propisa na vlakovima.

Zdravo!

Hrvatska Sokolska Župa Vitezovi Volosko-Opatija :

Starješina : Tajnik :
Dr. Pošćeti. Matko Lukež.

Pazinski kotar:

Rabac, 6. juna 1912. Otkada je Družba otvorila svoju školu u Rabcu, Labinjani ne prestadoje izkazivali svoju "veliku" ljubav i skrb za našu djecu. Videći, da svim svojim privlačivim svojstvima, Jerovima i obecanjima, zatim prijetnjama, grožnjama i osvrelama ne mogu u početku utući hrvatske škole, misle, da će već na rod uvidjeti, da za hrvatsku školu ne mari ni učenje, da za hrvatsku školu ne mari rad učenja, da za hrvatsku školu ne mari učenje onomu, koji imade tobož i skrare i uknko u svojim rukama. Prvi udarac, kojim se htjela ta "brigada" za nas pokazati, dosao je baš s ona strane, koja bi se morala bar isticali kršćanskom snosljivosti. Bio je to labinski kapelan don Silvije. Taj valjda ne može niti u ispovjedaonici "prijeti" našeg seljaka, jer jedino tako je razumljivo, da ih 60—70 njih izpovjeda u jednom satu. Kod svog pak blagoslovljivanja kuća u Rabcu sve je blagoslovio, samo družbinom učitelju nije htio priuštiti dio blagoslova.

Drugi, koji se htio pokazati na tom polju, bio je poznati naš župeupravitelj g. Corva. Kukva je snosljivost dotičnog gospodina pokazuje slijedeće: Učenici letine škole svake se godine izpovjedaju i pričešćuju u Rabeu, pa je to tako bilo i ove godine. S naše strane se takodje poduzeo korak kod g. Corve, da i djecu družbine škole dodje izpovjeti i pričestiti u Rabac, ili da za to zamoli kojeg drugog svećenika — svakeko na naše troškove. Ali dakako! Kako bi se dojnilo g. Gherse i ostale labinske gospode, misti g. Corva, kad bi čuli, da je on učinio kćerku uslužgu, zapravo dužnost prema narodu, koji ne puša s njima u isti reg? I on naprotiv pozivlje učenike Družbine škole na

prvu sv. pričest u Sv. Nedjelju, koja je od Rabca udaljena oko 10 km. Svakako da tog dana on dočekati ne će!

Da ne bi pak g. Ghersa ostao u tom radu zadnji, smisljav i on planove, kako bi nam pokazao svoju moćnu ruku. Izmislio i — izmislio. Pribio oglas u kojem javlja, da će 4. i 11. t. m. biti cijepljene boginja i to u školi lege nazionale. Mislio bolan, da će tako i našu djecu prisiliti, da bar jednom na godinu pohode tko kovačnicu. Ali se prevario. U zadnji čas dobio viši način, da mora našu djecu cijepiti u našoj školi. I došao je. Na samim vratima škole nije već mogao zadržati svoj gnjev i mržnju prema narodu i jeziku, koji se u njoj goji i djeci spod 6 godina, koja su sa svojim majkama dečkala na hodniku, nije htio cijepiti, jer da su moralna doći u leginu šku a ne u družbinu. Njegova satnična držnost izbiila je još jače onda, kad je čuo, da dolične žene razgovaraju sa suprugom učitelja u hrv. jeziku. Misleći valjda, da se u Rabcu ne smije čuti hrv. riječi ili pak u svom bjesnili zaboravivši da je u družbini školi, okrenuo se prema njoj i nekako ljutito joj predbacio, da zašlo s njoj ma govori hrvatski, kad one znaju talijanski. Naravski, da se supruga učitelja očutila, da je u svojoj kući i odgovorila mi tako, da je odmah došao k sebi i ušao u školu.

Obavivši posao nije mogao a da ne reče, da njegova dužnost nije bila doći u družbinu šku, kada je „on“ napisao spomenuti več oglas. Do godine, reče, tako neće biti i otišao. Taj glupan a ne doktor ipak ostade živ.

Sredstva dakle, s kojima se sada protiv nas služe, nijesu ni najmanje na mjestu. Misle li, da će nas time onesposobiti za rad — to se kruto varaju. To nas samo još više pobuduje na rad oko osvještavanja onog potlačenog seljaka, koji će im naskoro kliknuti: ruke k sebi.

Izlet na Učku. Istarsko planinsko društvo u Pazinu priređuje dne 29. i 30. o. m. izlet na Učku (1369 m nad morem). Odslak iz Pazina dne 29. u 4 sata po podne s vlakom do Lupoglave, a odayle pješice do gospitije Peruć, gdje će biti za sve potrebito poskrbljeno. Drugo jutro u 3 sata odlazak na vrh, odkuda je krasan vidik na cielu Istru i hrvatsko Primorje. Povratak je kroz Vranje na Lupoglavlju, gdje se labko svatko u narod. gospitonama okrepi. Tršćanima i Buzećanima je isto lijepa veza sa vlakom koji dolazi iz Trsta u 4:40 s. Ako bi se gornja braća priključila izletu, to bi dobro bilo, da nam prije nje, da se ih može u Lupoglavlji pričekati. Isto se braci u Puli nude liepa prička, da s vlakom, koji odlazi u 2:20 i dolazi u Pazin u 4 s. po podne, da se priključi izletu. Pošto izlet nije naporan, očekuje se velik odaziv i mnogobrojno sudjelovanje.

Odbor.

Izlet iz Pazina na Grimaldu. Izražena želja izletnika na Lim, da se učini što više izleta u bližnje krajeve grada Pazina, izpunila se sa izletom na Grimaldu.

Dovezavši se vlakom do Cerovlja, krenula je liepa četa u pojedinim se grupama zabavljajući putem kroz dolinu pri Draču. Uspevši se napokon na vrh brda do crkve u Grimaldu, pukao je krasan vidik sve tamo od naših Bresta do Zrenja, Novigrada, Motovuna, Lindara, Gradisće i Pićca, a pod tobom ostaju duboke uvala i doline, kroz koje za velikih kša nastaju bujice, koje znaju velikih steta nanijeti u ovim krajevima. Upada u oči, da u ovom kraju fali dobrih cesta a radi česa se ne može ni poslovno u gospodarskom pogledu podići tamodnji narod.

Na ovom su izletu u liepotom broju bilo zastupane i naše gospodjice, dok se pak s druge opazilo, da se u buduće priključi u malko većem broju i naša viša inteli-

gencija, ako je prožela demokratskim duhom.

Nakon okrijepa, uzivanja na krasnom vidiku i oprošlaja sa g. župnikom, uputstvo se natrag u Cerovlje, da se povratimo u Pazin.

I kod ovog izleta opazilo se, od kolike su vrijednosti izlet na zbljenje pojedinih stališta. Tu se opaža ona naša svakidašnja razstreštanost i nepoznavanje samih sebe, sto je u mnogim slučajevima krivo na rodnom napredku.

Porečki kotar:

Uredjenje rijeke Mirne. Već se kojih 80 godina zateče stvar o uređenju rijeke Mirne, dok se ipak napokon to počelo primicati kraju. Kako se čuje, imalo bi se naime započeti tom radnjom u naškoj korije vremje tako, da će se do godine 1915. dovršiti od mora pa sve do sela Rušnjački (nešto izgor toplica sv. Stjepana). Trošak će biti za naše prilike vrlo velik. Kad je već odlučeno, razdijelit će se ukupni trošak za to uređenje tako, da će vlast platiti 50%, pokrajina 20% i interesirani posjednici 30%.

Svi žele, da se to započne čim prije, a niko se nije pitao, do koje će svote dostići onih 30% ukupnog troška, što će imati doprinosi posjednici. Svaki si je naime mislio, da će imati platiti za jutar zemlje kakih 80, 40 ili mnogo 60 K i to će platiti u više jednakih obroka, a kad tamo, osleo je narod razočaran, dobivši od kapitanata dekret, iz kojega se razabire, da će morati pojedinci plaćati skoro 10 puta toliko, koliko su prvično mislili, tako, da će platiti oko trećinu ukupne vrijednosti doličnog zemljista.

Naravski, da se je narod na to pre strašio, jer će to biti za "mnogog prava katastrofa, u tim vrlo losim godinama. Da bi se tome doskočilo i narodu ovaj silni teret olakotilo (u koliko se još dade, jer se prije, dok je bilo zato vrijeme, nije niko maknuo, a na prvom mjestu mormo da pokudimo i zanimane občine), odlučilo se držati jednu javnu skupštinu, gdje će se narodu cijelu strar raztumaciti, te će se zamoliti vlasti i pokrajinu, da preuzme jedan dio onog tereta, što će imati platiti zanimani posjednici.

Ta će se skupšina držati u Livadama u nedjelju dne 23. o. m. u 3 i pol sata po podne.

Pošto je ova slavar za naše seljake vrlo važan, molimo, da se svi, koji se za to zanimaju, prikužu na toj skupštini.

U nedjelju svi u Kaštel. Dne 23. o. m. doći će u Kaštel glazba iz Korta sa mnostvom naroda, koja će zabavljati dobrodoše goste. Isti će dan doći takoder i g. prof. Fran Novčan, koji će govoriti ljudima u kratkim crticama o ovdješnjoj politici.

Kaštelanci će rado dočekati svoju milu braću iz Korta, Materade i obližnjih mjesto.

Upozorujemo naše Materačane, nek do dju u što većem broju u Kaštel, a da se naslušaju naše glazbe i koje dobre riječi gosp. profesora.

Do vidova mili naši Materačani.

Iz Kaldira (Motovun). U nedjelju dne 23. o. m. biti će u Kaldiru ples u korist Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru. Poživljuje se rodoljublje iz bliza idaleka, da mnogobrojno posjete taj ples, da tako što više koristi domene našoj zasluznoj Družbi i uz to se u čestitoj i mirnoj zabavi što više odustevimo za plemeniti rad u korist naše narodne stvari.

U Materadi izazivaju Hrvati Talf-Jame!! Tko ne vjeruje logu, neka čita glasilo tršćanskih židova od dne 18. o. m., pak će se uvjeriti, da su Hrvati u Materadi krivi i što su živi.

Ujavno naše selo Materada čami pod turskim kopitom talijanske gospode u Humku (Umag). Tamošnji načelnik sladak, prijazan i ponizan (kao rob pred svojim gospodarom) kad što treba od naših zastupnika ili kad im želi nametnuti svoje želje i težnje. Mi smo doznali od naših zastupnika, da nemu sladjeg, prijaznijeg i poniznijeg čovjeka od njega — kad mu treba n. pr. i glas naših zastupnika za njegove osnove i načerte. On se oko njih liže i ključa u Beču i gdje drugdje, kad hoće da njihovom pomoći ili privolom provede svoje osnove. Nitko ne bi rekao, da taj čovjek znade biti žestok, oštar i odlučan, kad mu to valja pokazati nižem od sebe, osobito našim občinama u onoj občini.

Tužba je već bilo proti njemu u ovom listu, kako ne dozvoljava nikakav izvanjski znak hrvatskog jezika ili hrvatske narodnosti u ovoj občini.

Prošle godine prošli su zlo naši mladići iz one občine jedino radi toga — jer su hrvatski pjevali i jer neće da budu i nadalje talijansko robije, kao što su do nedavna bili. Te mladiće zatvorile majrike u občinske zatvore, obužile ih i kasnije odsudiše na c. kr. kot. sudu u Bujama radi izazivanja tobož i smetanja javnog mira i reda.

Hrvatska škola otvorena prošle godine podporom i nastojanjem naše velezaslužne Družbe, najostriji je tra u petama naših protivnika iz slavnoga Humka. Našim su čitateljima poznata zadirkivanja i sikaniranja te svakojake poteskoće, koje su hrvatski Talijani činili otvorenju ove škole. Nu sve im to bijaše uzaludno i danas je naša škola u Materadi pravo ognjište prsvjetlo i hrvatskoga rodoljublja. A to mora da poče i to silno "šljore" u Humku, pa oni držeći se one: *udri po sedlu, kad ne možeš po konju*, udaraju kano mahnit na svakoga, za kojega znadu ili slute, da je svezi s tom školom. Ne oprastaju ni svenčniku, ni učitelju, ni našem puku, a ni drobnoj školskoj dječici, koja tu školu poaze. Traže, iznišljuju i pronalaze izazivanja, uvrede, nemire itd., što je poči ojaju materadski Hrvati proti ili na Talijanima — jedino radi toga, jer neće više da pušu u talijanski rog.

Nama je vrlo draga, da se talijanska gospoda iz Humka tuže u svojim smradnim listovima na naše ljude i na naše škole, jer je to najbolji dokaz, da prvi čine svoju dužnost i da su druge na svom mjestu.

Koparski kotar:

Hum, 14. Juna 1912. U nedjelju dne 9. lipnja vladalo je u Humu neobično veselje, kavko nismo već mnogo vremena ovdje doživjeli. To veselje nam je pružila lijepa četica nadoslih mladića buzetskih, koji nijesu žališi truda pohoditi nas u tom osinjaku izazrodjene braće.

Videći tukovu liepu četicu naših vatrenih mladića, naše je srce bilo radostno, a suze radošnica protekle nam niz lice. Ponosno stupaju hrabri četici sa svojim vodnjem g. Fidlerom na telu. Unatoči kroz glavna vrata u „grad“, posjetite najprije našeg vlog rodoljuba gosp. I. Gržinića, koji ih veoma sručno primi i hrvatski pogosti.

Nakon kratkog odmora ponosne četice kod g. Gržinića, dodje onamo veleć gosp. M. Kurelić, koji ih iz bratskog pozdrava pozove u svoj župni stan. Četa slupa neustrasivo „gradom“, a gdje i gdje provrije ko mlađi je rupe po koja sinja kuka-vica izrodjeni izmetina.

Nakon višestalanih odmora uz mite zvukova naše narodne pjesme krenuće put Buzeta. Izloživi iz Huma, dočekala nas pod „velim grmom“ hrpicu odpadaka i ljudskih, gojusnih odroda, koji su stali

vikati za nama rieči, koje može izustiti samo onakovo smjeće. Mi ih jednostavno ignoriramo i hodasmo dalje svjitim putem.

Prolazimo mirno, pjevajući naše pjesme do sela Brnolici, gdje nas dočeka čitavo selo. U prednjim redovima dočekaše nas ponajviše same poživinčene „piljarice“, a iz njih po koji mužić, gdje je kao iz sjede derao se vičući koješta niska.

Jedan od naših ostao žasak kod njih gavoreći im kao zaljubljenik svojem idealu: „Ah, ja vas ljubim, ja vas neizmjerni ljubim i obožavam“, čime im je za vezan jezik.

Napokon je slijedio čas rastanka. Veleć g. M. Kurelić zahvali se u ime svih hrvatskih Hrvata na dolasku vriednih mladića, veleći među njima, neki i odsela ljube svoju rodjenu grudu, e da se tako oduže meći nam Hrvatskoj. Braća nam to obeća.

Izrodjene propalice počeli su i kod nas mazati table. Tako ta divlja fakinata, ti skoti u ljudskoj spodobi, zamazali vrata g. J. Gržiniću i veleć. g. župniku Kureliću. Tako talijanska slobodnija u Istri vabi prijatelje i nauču naš puk. Doduše Talijani u Istri nebi dobrom i poštenom naukom dobili ni jednoga pristaše, zato sežu za bruturom, kojom poživinduju ljudi do prostoga skota i sliču tad takove pristaše.

Prva školska izložba u Kopru. Dne 22. i 23. junija t. g. bit će u Kopru prva školska izložba škole Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru. Izložba je otvorena od 8 do 11 sati prije podne u školskoj dvorani.

Upozorjuju se rodoljubi iz Kopra i okoline na tu izložbu naše školske mladeži i umoljavaju se, da tu izložbu posjeti u što većem broju, čime će najlepše iskazati svoju harnost našoj mladeži i pjezinim prosvjetiteljima.

Franina i Jurina.

Fr. Si morda čul Jurino, da su jandarmi nikai dan nite šarenjačka fakinata na Unjiju na račun pozvali?

Jur. Morda preostro.

Fr. Ajbo, kako se fakinom pristoji.

Jur. Ja, ma ako jesu li fakinai senejanici ali gospodske podrepnice, mura se s njimi fino.

Fr. Ca morda v rukavicah?

Jur. Altroke! Hrvata se more grdo rinut i sunut, maa gospodsku podrepinu se mora fico: *šijor de krà, šijor de là*.

Fr. Ca nismo svi jednaki pred zakonom?

Jur. Bino morali bit!

Razne primorske vesti.

Pređal predlog zastupnika M. Mandića i drugova za ublaženje bledje u selima Cezari, Pobegi, Šimci itd. u mjestoj občini Kopar, koja bijahu dne 17. maja silno tučom oštećena — ulozen bijaše u sjednici carevinskog vijeća dne 12. junija o. g.

Interpelaciju na ministra trgovine radi neurednoga poslovanja i pristatnog postupanja uprave „Osseguravajućeg društva proti negodom u Tratu“ učio je zastup-

ak Matko Mandić sa drugovima u sjednici carevinskog vijeća u Beču dne 13. d. m.

Po mogućnosti priobčili čemo u cijelosti važnu interpelaciju naših zastupnika.

† Vellkonja Jakov, nadučitelj u miru umro je 12. t. m. u sv. Luciji kod Sode na Gorickom.

Pokojnik bio je zadnji živući odbornik I. hrv. tabora Istre u Kastvu dne 21. maja 1871., službujući onda kao učitelj u Kastvu. Počinio u miru!

Veterinarske stvari u Primorju. Po sjednici blaga su kod nas većim dijelom seljaci, a tih je u Primorju barem 80 po sto hrvatske odnosno slovenske narodnosti a tekar 20 po sto talijanske.

U Goriškoj, sjevernoj i srednjoj Istri leti već dio prihoda našega naroda u blagu. Ljudi, koji imaju nadziru zdravstveno stanje i razvitak tog blaga, trebali bi dobro poznavati stanje i prilike naroda, kome imaju da služe, u tu svrhu treba da s tim narodom obće u njegovom jeziku, treba da ga podučavaju da-kako u njegovom jeziku, jer inače ga ne razume.

Veterinar, koji poznaje jezik naroda te čuti s tim narodom, može da mu mnogo koristi, a u protivnom slučaju može da nesporazumijenjem mnogo šteta i kazni nastati. Ni jedan činovnički službenik ne dolje tako često u doticaj sa narodom kao veterinar, zbog toga bi svakokliki veterinar morali znati hrvatski ili slovenski jezik.

Sada pogledajmo malo, kako u praksi stoji sa narodnošću odnosno poznavanjem jezika uredovnih veterinara. Isthimima u državnoj službi u svemu 18. Od tih su dva asistenta, 3 kotarska, 5 visih kotarskih veterinara, nadzornik i referent svih Talijani, jedan kot. veterinar je Niemac, 3 su Slovenci i jedan kotarski veterinar je Hrvat i jedan visi kot. veterinar je Slovenac. U svemu imade dake 12 Talijana, 4 Slovenci, 1 Niemac i jedan jedini Hrvat.

A sad da vidimo, kako stoji sa poznavanjem pokrajinskih jezika. Jezik naroda, među kojim služi, morao bi poznati svaki činovnik, jer inače izgleda, da je tu narod radi činovnika a ne činovnik radi naroda.

Što se tiče uredovnih talijanskih veterinara, mogu mirne duše ustvrditi, da se u pismu nijedan, osim jednoga, ne služe hrvatskim odnosno slovenskim jezikom, već svakokliki čine razne zapisnice u talijanskem ili njemackom jeziku. O tome, ko ne vjeruje, može svaki čas da se uveri na namjestničtvu, kamo svi izvjesno dolaze.

Evo ovako vam stoji sa našom ravnopravnostu u toj struci, pa još Talijani viđu, da nas vlasta favorizira.

Sada je raspisano jedno veterinarsko mjesto na namjestničtvu u Trstu. Ja stavim glavom, da će i sada imenovati Talijana, premda su sada svi tri veterinaru na namjestničtvu Talijani.

5. srpnja — hrvatski narodni blagdan. Hrvati! Narodni je naš blagdan na domaku. Hrvatska majka okovana tiranskim lancima bezdušnih bandita mora da šuti i da dođe do naš najveći dan, dan bratske pomirbe i ljubavi te narodne dezeljivosti u dubokoj koroti.

Dužnost je s toga naša, da visoko podignemo svetu trobojku našu, da spasimo čast hrvatsku i da što više uradimo za sirotinu bespravnu našu Istru, kojoj će majka zemlja ovaj put jedva što pomoći moći.

Narodna čast zahtjeva, da ovaj nas blagdan barem kod nas veličanstveno uspije i da donese Družbi što više koristi. Zato korporacije i društva naša, kao što i pojedinci za vremena na posao.

Naprijed za Družbu! Prosvjetom k slobodi.

Zahvala.

Duboko razalošćeni smrću našega nezaboravnoga oca

Ventina Mate

i dirnuti bolnim sauđešćem pri pogrebu njegovu, zahvaljujemo iz dna duše svima onima, koji su ukrasili njegov sprovod kao vel. gg. svećenicima Santiću, Staveliku i Fabijaniju, kaštelirskoj Posuđilnicu, koja je položila krasan vjenac na oder pokojnika i seoskom županu Ružiću, a napokon hvala svima, koji su sa spomenutima odpratiti nujlog pokojnika do zadnjeg počivališta.

U Kašteliru, 16. juna 1912.
Obitelj Ventin.

Švelja za bijelo rublje i ženska odjela preporuča se slavenskim obiteljima Pule. Adresa u uredništvu.

St. 944.

Razglas!

Zivinski in kramarski letni semenj u Jeljanu se bude obdržavao dne 28. juna 1912.

ŽUPANSTVO OBĆINE,
Jeljane, 14. juna 1912.
Zupan: I. Valenčić.

Br. 1351.

Razpis natječaja!

Polog zaključka obč. odbora u sjednici od 13. juna 1912. raspisuje se ovime natječaj na jedno mjesto občinskog redara uz podnijetje plaću od 1000 K (dvije krune), izplaćivanu u mjesecnim, anteci-patnim obrocima.

Odsteta za uniformu uračunana je u placi.

Natjecatelji za to mjesto treba da iz kažu:

- austrijsko državljanstvo;
- dobu od barem 25 godina;
- podpuno posjedovanje gradjanskih prava;
- zdravo fizično ustrojstvo;
- dobar glas i nepriskorno poštanje.

Natjecatelji će povidi dokazati, da posjeduju znanje i specijalne sposobnosti, kakove su neophodno potrebile, da se može od njih očekivati povoljno vršenje posala, što će im se povjeriti,

Zahtjeva se poznavanje hrvatskoga jezika u govoru i pismu.

Prvanstvo će imati umirovljeni oružniči ili izsluženi podčasnici vojske, koji ne prekoracuju 50 godina života.

- Nastup službe dne 25. VII. 1912.

Molba treba da se prikaže do 30. VI. 1912.

OBĆINSKO POGLAVARSTVO:
Baška, dne 14. juna 1912.

Natječnik: B. Kaftanić, v. r.

Nova Narodna Gostionica

Pula, ulica Giosepe Carducci 43.

Toči se dobro pivo, dobra vina, izvrstna kuhinja i domaća košta.

Lepi i prostrani vrt u hladovini.

Rikard Češić, poslovničar.

OLOVJE

u korist družbe sv. Cirila i Metoda dobivaju se u

tiskari Ladinja i drug. u Puli ulica Giulia 1.

uz cenu od 2 do 10 para.

Uložne knjižice za „PELICU“ mogu se dobiti u tiskari Ladinja i dr., Pula.

POZOR RODOLJUBI!

ZAHTEVAVITE POSVUDA
NASE IGRAČE KARTE :

PRIMORKA

PRODAJU SE U TISKARI, PAPIRNICI I
KNJIGOVEŽNICI LADINJA I DR., PULA.

Ljekarnika A. THIERRY-eva Balsam
Jedino pravi su zelenom dugmnom kuo zaštitnu marku.

Zelenom zaštitnom.

Thierry-eva centifolijska mast

sjegurna i stalna lečivojvo djelovanja kod rana, uteklina, ozljeda, upala, akne i odstranjivanje sva strana tjelesa, koja su dobla u tijelu pa često predstavljaju operacije, koje su sa bolima skopćati. Jekovita kod još tako starih rana, 2 posudje steći K 3.65.

Izvor: Ljekarna „K. Angelu Zupari“ A. THIERRY-eva PREGRADL. Hrvatska. — D. biva se u svim vježnim ljekarnama.

■ SVOJ K SVOMU! ■

TISKARA I KNJIGOVEŽNICA LAGINJA i DR.

■ ULICA GIULIA, 1. PULA ULICA GIULIA, 1. ■

preporuča se za

tiskarske, knjigovežke
i galanterijske radnje.

Solidna izradba pečata iz gume.

Imade u zalihu

štečanice i knjige za p. n. občine, crkve, škole i odvjetnike, posuđilnice i konsumna društva, trgovacke knjige, pisanke za škole, kao i sve pisarsko i risarske potrebitine.

